

Utlåtande 2013:166 RVI (Dnr 304-569/2013)

Sanering av Vinterviken, Hägersten

Motion (2013:33) av Malte Sigemalm (S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2013:33) av Malte Sigemalm (S) om ”Sanering av Vinterviken, Hägersten” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

Malte Sigemalm (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att berörda förvaltningar får i uppdrag att skyndsamt ta fram en saneringsplan och därefter påbörja sanering av Vinterviken.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd samt Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus har valt att avstå från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret konstaterar att en saneringsplan med åtgärdsförslag och kostnadsuppskattningar redan är under framtagande samt att det finns förutsättningar för att få statliga bidrag beviljade för saneringen. Kontoret anser att berörda nämnder bör ansöka om statligt bidrag för sanering.

Exploateringsnämnden påpekar att det i Vinterviken för närvarande pågår ett arbete med att ta fram en så kallad huvudstudie enligt Naturvårdsverkets

kvalitetsmanual. Visar utredningen visar att sanering rekommenderas, tas en åtgärdsutredning fram där kostnader för åtgärder/sanering redovisas. Nämnden anser att staden ska avvakta med beslut om eventuell sanering av Vinterviken tills huvudstudien är klar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att eftersom en så kallad huvudstudie omfattande bland annat åtgärdsförslag redan håller på att tas fram av exploateringsnämnden, och då en färdig huvudstudie är en av förutsättningarna för att statliga bidrag kan sökas för saneringsåtgärder, bör staden avvakta med beslut om eventuell sanering av Vinterviken till dess att huvudstudien är klar.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd konstaterar att staden av Naturvårdsverket fått statliga bidrag för kompletterande undersökningar av markföroreningar i Vinterviken. Nämnden anser att riskbedömningen bör avvaktas innan ytterligare planer eller andra dokument tas fram, men visar riskbedömningen att sanering krävs är det naturligtvis viktigt att det genomförs.

Mina synpunkter

Vinterviken är ett välbesökt park- och strövområde med en lång industrihistoria. Parkområdet används för olika fritidsaktiviteter såsom sol och bad, grillning, picknick med mera. I mitten av 1800-talet låg en zinkfabrik i området. Området är dock mest känt för att Alfred Nobel bedrev bland annat sprängämnestillverkning här åren 1865-1920. Nitro Nobel ägde marken i Vinterviken fram till år 1972, då Stockholms stad köpte området.

Vinterviken har undersökts i flera omgångar. Bland annat har föroreningar av bly och arsenik påträffats inom delområden, men någon undersökning av hela området har inte gjorts tidigare. Området har enligt länsstyrelsens MIFO-klassning fått riskklass 1, vilket innebär att området har mycket stor risk. Vinterviken finns med på länsstyrelsens 10-lista över länets mest prioriterade objekt.

Stockholms stad genom exploateringsnämnden ansökte hösten 2011 om statligt bidrag för genomförande av en huvudstudie av förorenad mark vid Vinterviken. Statliga bidrag för saneringsåtgärder kan, via länsstyrelsen, sökas från Naturvårdsverket för av länsstyrelsen prioriterade områden med en färdig huvudstudie, där ingen betalningsansvarig finns för åtgärderna. Nämnden beviljades också bidrag för en sådan huvudstudie våren 2012, vilken i dagsläget håller på att tas fram. Huvudstudien omfattar bland annat kompletterande undersökningar i mark, grundvatten, byggnaders inomhusluft

samt i vikens sediment, men omfattar även riskbedömning, framtagande av åtgärdsalternativ samt uppskattade kostnader för dessa. Studien förväntas vara klar till årsskiftet 2013/2014 men av det resultat som hittills framkommit är rekommendationen att åtgärda delar av området.

Sålunda pågår det redan sedan två år tillbaka ett sådant arbete som motionären efterlyser, varför jag mot denna bakgrund föreslår att kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2013:33) om sanering av Vinterviken, Hägersten

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis bifalla motionen
2. Att därutöver anför följande

Det är viktigt att samordna framtagandet av en saneringsplan för Vinterviken med den huvudstudie som just nu pågår. Vi vill särskilt framhålla att det förorenade området vid Vinterviken har klassats som ett av Sveriges mest förorenade områden - ”Mycket stor risk” - och bör saneras omgående oavsett om bidrag för sådan sanering kan tillhandahållas från saneringsfonden eller inte. Det nationella miljömålet Giftfri miljö beräknas enligt Naturvårdsverket inte kunna uppnås i Stockholmsregionen. År 2012 hade över 10 000 förorenade områden identifierats bara i Stockholms län och endast två av dessa områden var godkända bidragsprojekt i åtgärdsfas. Samtidigt kan konstateras att anslagen till den statliga saneringsfonden stadigt minskar från 578 till 394 miljoner kronor för hela riket mellan 2010 och 2013.

En naturlig följd av dessa krympande anslag är att möjligheten till statligt stöd i samband med en sanering minskar på motsvarande sätt och vi vill därför att hänsyn ska tas till att statliga medel sannolikt inte kommer utdelas för saneringen av Vinterviken. Eftersom Vinterviken fortsatt är ett av Sveriges mest förorenade områden och orsak till att giftiga ämnen än idag sprids i människors miljö bör staden utreda möjligheterna att sanera området utan hjälp av statligt stöd.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Karin Wanngård (S) enligt följande.

Motionen tar upp en angelägen fråga om saneringen av Vinterviken. Vi förstår den oro som kanske framförallt de boende i närområdet känner och vi menar att det arbete som

måste sättas igång för att sanera inte kan vänta längre. Det är bra att staden har påbörjat ett arbete med att kartlägga området men mer kraft behöver sättas på att skyndsamt komma framåt i processen. Av borgarrådets yttrande framgår att den pågående inventering samt eventuella ytterligare ansökningsförfaranden kan komma att dröja. Det bör verkligen understrykas att det är viktigt att arbetet kommer igång så snart det är möjligt och att alla möjligheter till medfinansiering från staten ses över och utnyttjas.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2013:33) av Malte Sigemalm (S) om ”Sanering av Vinterviken, Hägersten” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 4 december 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Per Ankersjö

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis bifalla motionen
2. Samt att därutöver anföras

Vi stöder Miljö- och hälsoskyddsnämndens tjänsteutlåtande, dvs. att staden bör avvakta möjligheterna till statligt stöd innan sanering påbörjas.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert, Tomas Rudin och Maria Östberg Svanelind (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Malte Sigemalm (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att berörda förvaltningar får i uppdrag att skyndsamt ta fram en saneringsplan för sanering av Vinterviken. Vidare anføres att sanering ska påbörjas omgående efter det att en saneringsplan tagits fram. Motionären anger som skäl att förekomst av bland annat bly och arsenik har hittats i marken.

Området är ett populärt utflyktsmål för alla åldrar sedan området blivit tillgängligt för allmänheten i samband med Stockholms stads övertagande under 1970-talet. Idag sitter varningsskyltar uppsatta, men ingen sanering har påbörjats.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd samt Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har valt att avstå från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att Vinterviken är ett välbesökt park- och strövområde. Inom området finns bland annat restaurang, konstnärsateljéer, koloniområde, trädgårdscafé med mera. Området har dock lång industrihistoria och det har konstaterats i tidigare markundersökningar att det förekommer tungmetaller i marken som överskrider rekommenderade gränsvärden.

Länsstyrelsen har inom sin metodik för inventering av förorenade områden klassat området som ett område med mycket stor risk, och Vinterviken finns också med på Länsstyrelsen lista över länets mest prioriterade objekt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har under 2011 genomfört en ansvarsutredning och bedömde att det inte finns någon verksamhetsutövare eller fastighetsägare som kan åläggas det miljörättsliga ansvaret för efterbehandling av Vinterviken. Exploateringsnämnden har därefter ansökt och erhållit statligt bidrag för att genomföra en huvudstudie i området, vilket också krävs för att kunna söka statliga bidrag för saneringsåtgärder. Huvudstudien beräknas vara klar i oktober 2013 och omfattar kompletterande provtagning, riskbedömning, framtagande av åtgärdsalternativ samt uppskattade kostnader för dessa. I samband med att bidrag söktes, sågs behovet av

tillfälliga åtgärder över och bland annat varningsskyltar sätts upp inom området.

Stadsledningskontoret konstaterar att en saneringsplan med åtgärdsförslag och kostnadsuppskattningar är under framtagande. Vidare kan konstateras att det finns förutsättningar för att få statliga bidrag beviljade för saneringen då området bland annat prioriterats av länsstyrelsen och det inte finns någon fastighets- eller verksamhetsutövare att ålägga det miljörättsliga ansvaret. Berörda nämnder bör dock skyndsamt ansöka om statligt bidrag för sanering.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att besvara remissen med kontorets tjänsteutlåtande samt att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Maria Östberg Svanelind m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Åke Askensten m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Huvudstudien kommer innehålla en fördjupad riskbedömning för områdets nuvarande markanvändning med en rekommendation om området eller del av området behöver saneras. Visar utredningen att sanering rekommenderas tas en åtgärdsutredning fram där kostnader för åtgärder/sanering redovisas.

Exploateringskontoret avser att avvakta resultatet från huvudstudien som blir klar i höst innan några vidare beslut tas om åtgärder/sanering i Vinterviken.

Rekommenderar huvudstudien att området behöver åtgärdas har exploateringskontoret för avsikt att söka nya statliga pengar från Naturvårdsverket för att genomföra åtgärder/sanering i Vinterviken. En inskickad bidragsansökan är dock ingen garanti för att bidrag erhålls, utan länsstyrelsen och Naturvårdsverket prioriterar utefter inkomna ansökningar och tillgängliga medel för undersökningar och saneringsåtgärder. Denna process tar tid (ofta flera år) så tillfälliga åtgärder kan kanske bli aktuella tills slutlig sanering sker.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2013 att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Mikael Magnusson (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöförvaltningen kan konstatera att en saneringsplan i form av en huvudstudie med åtgärdsförslag och kostnadsuppskattningar redan håller på att tas fram och beräknas vara klar i oktober i år. Utifrån dessa åtgärdsförslag har staden möjlighet att söka statliga bidrag för saneringsåtgärder i Vinterviken.

Utifrån nu kända förutsättningar uppfyller området grundkraven för beviljande av statliga bidrag. Miljöförvaltningen anser att en bidragsansökan för saneringsåtgärder bör lämnas in så snart huvudstudien är klar. Staden bör därför avvakta möjligheterna till statligt stöd innan eventuell sanering påbörjas.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt att justera paragrafen omedelbart.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad har av Naturvårdsverket fått statliga bidrag för kompletterande undersökningar i mark, grundvatten, sediment och byggnader i Vinterviken. Exploateringskontoret är huvudman för arbetet med genomförande av en huvudstudie om historiska markföroreningar vid Vinterviken. Studien ska leda till en riskbedömning av området samt en bedömning om området behöver saneras.

Under hösten 2012 genomfördes en första provtagningsomgång som omfattande jord, grundvatten och grönsaker/frukt.

Under vintern och våren 2013 har kompletterande undersökningar skett i jord, vatten, sediment och inomhusluft. Därefter kommer en helhet av alla undersökningar mynna ut i en slutrapport med en riskbedömning. Rapporten kommer också att redovisa om området rekommenderas att åtgärdas. Slutrapporten beräknas vara klar i oktober 2013.

Visar riskbedömningen att sanering rekommenderas tas en åtgärdsutredning fram där kostnader för åtgärder/sanering kommer redovisas under oktober månad. Om området behöver åtgärdas har exploateringskontoret för avsikt att söka nya statliga pengar från Naturvårdsverket för att genomföra åtgärder/sanering i Vinterviken.

Förvaltningen anser att slutrapporten med riskbedömningen bör avvaktas innan ytterligare planer eller andra dokument tas fram och innan några åtgärder vidtas. Visar riskbedömningen att sanering krävs är det naturligtvis viktigt att det genomförs. Vinterviken är en av stadens mest uppskattade utflyktsmål för alla åldersgrupper. Många barnfamiljer, skolor och förskolor besöker området dagligen varför det är extra viktigt att mark, vatten och luft är rent från skadliga ämnen. Förvaltningen anser att om sanering bedöms som nödvändigt så bör det genomföras oavsett om statliga medel beviljas eller ej.

RESERVATIONER M.M.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) enligt följande.

Att avslå kontorets förslag till beslut samt
Att uttala att motionen bör bifallas samt

Att därutöver anförda att motionären tar upp en angelägen fråga om saneringen av Vinterviken. Vi socialdemokrater förstår den oro som kanske framförallt de boende i närområdet känner och vi menar att det arbete som måste sättas igång för att sanera inte kan vänta hur länge som helst. Av kontorets yttrande framgår att den pågående inventering samt eventuella ansökningsförfaranden till Naturvårdsverket kommer att ta många år. Staden måste därför skyndsamt hitta andra sätt att påbörja arbetet.

Särskilt uttalande gjordes av Åke Askensten m.fl. (MP) enligt följande.

Som kontoret påpekar bör det ske en samordning vid framtagandet av en saneringsplan för Vinterviken med den huvudstudie som just nu pågår. Det förorenade området vid Vinterviken har klassats som ett av Sveriges mest förorenade områden ("Mycket stor risk") och bör saneras omgående oavsett om bidrag för sådan sanering kan tillhandahållas från saneringsfonden eller inte.

Det nationella miljömålet Giftfri miljö beräknas enligt Naturvårdsverket inte kunna uppnås i Stockholmsregionen, vilket är beklagligt. År 2012 hade över 10 000 förorenade områden identifierats bara i Stockholms län och endast två av dessa områden var godkända bidragsprojekt i åtgärdsfas. Samtidigt kan konstateras att anslagen till den statliga saneringsfonden stadigt minskar. En naturlig följd av dessa krympande anslag är att möjligheten till statligt stöd i samband med en sanering minskar på motsvarande sätt och därför bör man i den kommande planeringen ta hänsyn till att statliga medel sannolikt inte kommer utdelas för saneringen av Vinterviken.

Eftersom Vinterviken fortsatt är ett av Sveriges mest förorenade områden och orsak till att giftiga ämnen än idag sprids i människors miljö bör staden utreda möjligheterna att sanera området utan hjälp av statligt stöd.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande anfördes av Mikael Magnusson (S) enligt följande.

Vi delar i allt väsentligt förvaltningens synpunkter i ärendet. Dock bör det verkligen understrykas att det är viktigt att arbetet kommer igång så snart det är möjligt och att alla möjligheter till medfinansiering från staten ses över och utnyttjas.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP) enligt följande.

Vi håller med förvaltningen om att man bör samordna framtagandet av en saneringsplan för Vinterviken med den huvudstudie som just nu pågår. Vi vill särskilt framhålla att det förorenade området vid Vinterviken har klassats som ett av Sveriges mest förorenade områden ("Mycket stor risk") och bör saneras omgående oavsett om bidrag för sådan sanering kan tillhandahållas från saneringsfonden eller inte. Det nationella miljömålet Giftfri miljö beräknas enligt Naturvårdsverket inte kunna uppnås i Stockholmsregionen. År 2012 hade över 10 000 förorenade områden identifierats bara i Stockholms län och endast två av dessa områden var godkända bidragsprojekt i åtgärdsfas. Samtidigt kan konstateras att anslagen till den statliga saneringsfonden stadigt minskar enligt nedanstående tabell:

2010: 578 miljoner kronor
2011: 503 miljoner kronor
2012: 450 miljoner kronor
2013: 394 miljoner kronor

En naturlig följd av dessa krympande anslag är att möjligheten till statligt stöd i samband med en sanering minskar på motsvarande sätt och vi vill därför att man i den kommande planeringen tar hänsyn till att statliga medel sannolikt inte kommer utdelas för saneringen av Vinterviken. Eftersom Vinterviken fortsatt är ett av Sveriges mest förorenade områden och orsak till att giftiga ämnen än idag sprids i människors miljö bör förvaltningen utreda möjligheterna att sanera området utan hjälp av statligt stöd.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2013:33

2013:33

Motion av Malte Sigemalm (S) om sanering av Vinterviken, Hägersten

Dnr 304-569/2013

I Vinterviken bedrev Alfred Nobel tillverkning av bl.a. dynamit under slutet av 1800 talet och en bit in på 1900 talet.

Verksamheten flyttade sedermera till Gyttoorp.

Vinterviken öppnades för allmänheten under 70 talet då Stockholm stad blev ägare till området. Tidigare var hela området omgärdat av höga stängsel och området var ej tillgängligt för bl.a. närboende eller övriga som ville gå in i Nobels gamla fabriksområde. Efter stadens övertagande av marken blev den tillgänglig för allmänheten.

Inom området finns idag en koloniträdgårdsförening, restauranter och cafeér etc. Området är idag, ett mycket populärt utflyktsmål för alla åldrar.

Redan när koloniträdgårdsföreningen bildades diskuterades föroreningar i marken och när svavelsyrefabriken renoverades togs många ton jord bort under och omkring fastigheten för att säkerställa en giftfri miljö.

Förekomsten av arsenik bly tungmetaller m.m. har hittats inom området, och varningsskyltar har satts upp att det finns föroreningar i jorden inom området.

Skyltar har nu suttit på plats några år, men ännu har ingen sanering påbörjats av området i Vinterviken.

Jag hemställer att Stockholms kommunfullmäktige beslutar
att berörda förvaltningar får i uppdrag att skyndsamt ta fram en
saneringsplan för sanering av Vinterviken
att saneringen av Vinterviken påbörjas omgående efter det att
saneringsplan tagits fram

Stockholm den 8 april 2013

Malte Sigemalm